

"ҚАЗАҚСТАН ҚОР БИРЖАСЫ" АҚ

"Қазақстан қор биржасы" АҚ
Басқармасының шешімімен
(2018 жылдың 14 наурызындағы
№ 24 отырыс хаттамасы)

б е к і т і л д і

2018 жылдың 15 наурызынан бастап
қолданысқа енгізілді

Экологиялылық, әлеуметтік жауапкершілік және корпоративтік басқару критерийлері бойынша есеп құрастыру **Ә Д І С Т Е М Е С І**

Алматы қ.
2018

М А З М Ұ Н Ы

1 - тарау. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР	
1. Негізгі мақсаттар мен Әдістемені пайдаланушылар	4
2. Әдістемеде қолданылатын стандарттар	4
2 - тарау. ESG ЕСЕБІН ДАЙЫНДАУ, МАЗМҰНЫ МЕН ҰСЫНУ ТӘРТІБІ	5
1. ESG есебін дайындаудың жалпы қағидалары	5
2. ESG есебінің мазмұны	6
3. ESG есебін ұсыну	8
3 - тарау. ЭКОЛОГИЯЛЫҚ КРИТЕРИЙЛЕРІ БОЙЫНША АҚПАРАТ	8
1. Пайдаланылған материалдар	8
2. Өнімдер мен қызметтер	8
3. Қалдықтарды басқару	8
4. Суды пайдалану	9
5. Энергияны пайдалану және энергия тиімділігі	9
6. Ластаған заттардың апаттық және тұрақсыз лықсымалары	9
7. Ағын суларды лықсымалау	9
Парник газы және басқа да ауаны ластайтын заттардың қалдығы	9
8. Қоршаған орта	10
9. Биологиялық түрлілік	10
10. Экологиялық талаптарға сәйкестігі	10
4 - тарау. ӘЛЕУМЕТТІК ЖАУАПКЕРШІЛІК КРИТЕРИЙЛЕРІ БОЙЫНША АҚПАРАТ	10
1. Жұмыспен қамту	11
2. Денсаулық және жұмыс орнындағы қауіпсіздік	11
3. Дайындық және білім алу	11
4. Өр түрлілік және тең мүмкіндіктер	11
5. Еңбек қатыныстарының тәжірибесі	11
6. Ықпал ету ортасындағы тең мүмкіндіктер	11
7. Жемқорлыққа қарсы әрекет	12
8. Заң талаптарына сәйкес келуі	12
9. Өнімге жауапкершілігі	12
10. Жеткізушілер	12
11. Тұтынушылардың жеке өмірі	12
5 - тарау. КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУ БОЙЫНША АҚПАРАТ	13
1. Ұйымның корпоративтік басқару жүйесі	13
2. Ұйымның корпоративтік басқару құрылымы	13
3. Ұйымның Директорлар кеңесі (қадағалау кеңесі)	13
4. Ұйымның алқа атқарушы органы	14
5. Ұйымның ұйымдастыру құрылымы	14
6. Сыйақы туралы ақпарат	14

**Экологиялық, әлеуметтік жауапкершілік және корпоративтік басқару
критерийлері бойынша есеп құрастырудың әдістемесі**

7.	Ұйымның акционерлері (қатысушылары)	14
8.	Еншілес және бағынысты компаниялар	15
9.	Дивидендтер туралы ақпарат	15
10.	Миноритарлық акционерлердің құқығы	15
11.	Ірі мәмілер туралы ақпарат	15
12.	Ақпараттық саясат	15
13.	Тәуекелді басқару	15
14.	Ішкі бақылау және аудит	16
15.	Мүдделі тараптармен өзара әрекет ету	16
1-қосымша.	Жалпы экологиялық және әлеуметтік мәселелерге қатысты қызмет көрсеткіштерінің тізімі	17
2 -қосымша.	Корпоративтік басқару бойынша қызметтің негізгі көрсеткіштері тізімі	20
3-қосымша.	ESG салалаық маманданымы бойынша басшылық	22

Осы Әдістеме "Қазақстан қор биржасы" АҚ (бұдан әрі – Биржа) Халықаралық қаржы корпорациясының (IFC) қолдауымен, биржалар, инвесторлар және реттеушілер арасында ынтымақтастықты нығайтуға себептесетін, Биржаның Бірікке Ұлттар Ұйымының "Тұрақты қор биржалары" Бастамасына қосылу аясында әзірленді.

1 тарау. ЖАЛПЫ ҚАҒИДАЛАР

1. Осы Әдістеменің негізгі мақсаттары мен пайдаланушылары.

Компаниялардың экологиялық, әлеуметтік ақпараттарды және корпоративтік басқару бойынша ақпаратты қаржылық есеп берушілікпен қатар ашуы инвесторлар мен акционерлер үшін мағынасы зор. Интеграцияланған есеп берушілікті пайдалану компанияның қызметіне адекватты бағалалауға және оның болашақта тиімділігін бағалауды, компанияға қатысты ұзақ мерзімді кезеңге негізделген шешімдер қабылдауға мүмкіндік береді.

Осы Әдістеме экологиялық, әлеуметтік жауапкершілік және корпоративтік басқару критерийлері бойынша есеп құрастыру бойынша нұсқаулық болып табылады – Environmental, Social and Governance (бұдан әрі – ESG есебі) мақсаты компаниялардың корпоративтік басқарудың және тәуекелдерді басқарудың тиісті жүйелерін қалыптастыруға, Қазақстан Республикасында инвестициялық климатты жақсарту, соның ішінде шетелдік инвесторлар үшін компаниялардың тартымдылығын арттыруға, ұзақ мерзімді инвестициялауды қамтамасыз ету және компаниялардың ақпараттар ашу деңгейін арттыруға себептесу болып табылады. Бұдан басқа, осы Әдістемені пайдалану Қазақстан Республикасында "БҰҰ тұрақты даму мақсаттарын" іске асыруға себептеседі.

Осы Әдістеме Биржаның, Листингілік ережелердің¹ 5.8 қосымшасында белгіленген, листингілік компаниялардың жылдық есебінде ақпараттар ашуына қойылатын талаптарымен келісіліп, олардың толықтырады.

Осы Әдістеме, акционерлік қоғамдар үшін, сондай-ақ жауапкершілігі шектеулі серіктестер үшін жарамды, және листингілік компаниялардың көлеміне және салалық тиістілігіне қарамастан, сондай-ақ Биржаның барлық санаттар мүшелері үшін ESG есебін дайындау бойынша жалпы жетекшілікті қамтамасыз етеді. Осы Әдістемені тиісті есептер дайындағанда басқа да мүдделі ұйымдар пайдалана алады.

ESG есебін құрастырып Биржаға ұсыну, Биржаның ережелерімен оның мүшелеріне, листингілік оқпанияларға және бағалы қағаздардың рұқсаттама бастамашыларының ақпараттар ашуы бойынша талаптардың міндетті бөлігі болып табылмайды (бұдан әрі осы Әдістемеді Биржа мүшелері, листингілік компаниялар және бағалы қағаздардың рұқсаттама бастамашылары ұйымдар деп аталады), бірақ ұйымдардың ақпараттар ашу деңгейін арттыру аясында ұсыну Биржамен нұсқалады.

ESG есебін ұйымның мүдделі тараптары, соның ішінде оның қызметкерлері, мемлекеттік органдардың өкілдері, серіктестері мен жеткізушілері пайдалана алады, бұл ретте негізгі мақсат ұйымның инвесторлары мен акционерлеріне пайдалы ақпараттар беру болып табылады.

2. Осы Әдістемеді қолданылған, стандарттар.

Осы Әдістеме инвесторлар мен акционерлерге ESG есебін ұсыну бойынша "Тұрақты қор биржалары" Бастамасының Типтік жетекшілігіне сәйкес әзірленген және ESG есептерін құрастыру бойынша алғы шептегі халықаралық практикасын қамтиды:

- Есептілік бойынша жаһандық бастама (GRI);
- Интеграцияланған есептілік бойынша Халықаралық Кеңес (IIRC);
- АҚШ тұрақты даму есептілік стандарттары жөніндегі кеңес (SASB);

¹ Биржаның Директорлар кеңесінің шешімімен бекітілген (2017 жылдың 27 сәуіріндегі № 15 отырыс хаттамасы), Биржаның ішкі құжаты.

- "Тұрақты қор биржалары" Бастамасы аясында көптеген елдің, соның ішінде Малайзия, Бразилия, Сингапур және Гонконг, қор биржалардың арасындағы көптеген бастамалары.

Осы Әдістеме сондай-ақ қоршаған ортаны қорғау, әлеуметтік сұрақтар және корпоративтік басқару тәжірибесі саласындағы IFC стандарттарының негізінде әзірленген, және келесіні қамтиды:

- экологиялылық және әлеуметтік тәуекелдерді басқаруға IFC клиенттерінің жауапкершілігін анықтайтын, экологиялылық және әлеуметтік тұрақтылықты² қамтамасыз ету бойынша IFC қызметінің стандарттары;
- тәуекелдерді айқындау, азайту және басқару мақсатында өзекті экологиялылық және әлеуметтік саясаттар мен процедураларды басқаруды қамтитын, компанияның корпоративтік басқаруды бағалау және деңгейін жақсарту құралы болып табылатын, ESG прогрессиясының матрицасы;
- тәуекелдерді айқындау, азайту және басқару мақсатында негізгі экологиялылық және әлеуметтік саясаттар мен процедураларды басқаруды қамтитын, компанияның корпоративтік басқаруды бағалау және деңгейін жақсарту құралы болып табылатын, экологиялылық, әлеуметтік жауапкершілік және корпоративтік басқару (кешенді корпоративтік басқару) критерийлері бойынша IFC прогрессиясының матрицасы;
- қалыптасып келе жатқан нарықтардағы компаниялар мен қаржы институттарына, олардың көлемі мен ұйымдастырушылық күрделілігіне қарай, сондай-ақ олардың қызметтерінің контекстіне адаптацияланған, жан-жақты қамтылған және ең алғы шептегі интеграцияланған жылдық есептерді дайындағанда қолдау көрсету мақсатында әзірленген, ақпараттар ашу және айқындық бойынша IFC инструментарийі. Осы инструментарий стратегияға, корпоративтік басқару мен компанияның тиімділігіне, экологиялылық және әлеуметтік сұрақтардың интеграциясына қатысты елеулі ақпаратты ашу бойынша нұсқамаларды қамтиды.

Осы инструментарийлерді қолдану экологиялылық, әлеуметтік жауапкершілік және корпоративтік басқарудың тиісті критерийлерін орындаушылығын растау үшін ұйымдарға пайдалы болуы мүмкін. Атап айтқанда, IFC тиімділік стандарттары тәуекелдерді басқарудың концепциялық негіздері ретінде қолданылуы мүмкін.

ESG есептерін дайындағанда сондай-ақ ұқсас әдістемелер, мысалы есептілік бойынша Жаһандық бастаманың әдістемесі (GRI) қолданылуы мүмкін.

2 тарау. ESG ЕСЕБІН ДАЙЫНДАУ ПРИНЦИПТЕРІ, МАЗМҰНЫ ЖӘНЕ ҰСЫНУ ТӘРТІБІ

1. ESG есебін дайындаудың жалпы принциптері

ESG есебін дайындағанда ұйымдарға келесі принциптерді ұстану нұсқалады:

1) мүдделі тараптармен өзара әрекеттесу.

ESG есебін құрастыратын ұйым, өз қызметі, шығаратын өнімі (өнімдері, көрсететін қызметтері) соларға елеулі ықпал ететін мүдделі тараптарды (жеке және заңды тұлғалар), сондай-ақ ұйымның өз стратегиясын табысты іске асыруына және алға қойған мақсаттарына жету қабілетіне елеулі ықпал ете алатын, компанияларды немесе тұлғаларды анықтауы тиіс;

² IFC қызметінің стандарттарымен мына сілтеме бойынша танысуға болады: http://www.ifc.org/wps/wcm/connect/Topics_Ext_Content/IFC_External_Corporate_Site/Sustainability-At-IFC/Policies-Standards/Performance-Standards.

2) елеулілік.

ESG есебі ұйым үшін де, мүдделі тараптарды қызықтыратын ESG ақпаратты ғана қамтуы тиіс. Ұйымның ақпаратының елеулігін анықтау үшін ұйымның қызметіне және оның мүдделі тараптарының елеулі ықпалын тигізетін ішкі және сыртқы факторларының комбинациясын қолдану керек. Ақпараттың елеулігі ұйымның географиялық орналасқан жері, оның өндірістік секторына, қолданатын бизнес-моделінің және өоршаған ортаға ықпалына байланысты болуы мүмкін.

ESG есебінде, ұйым өзінің қызметін жүзеге асыратын, аймақтың, және жалпы елдің экономикасына, қоршаған ортаға және қоғамға, ұйымның бағалауларына және шешімдеріне және оның мүдделі тараптарына елеулі ықпалын тигізетін, аспектілер туралы мәліметтер келтіру керек.

Елеулі ESG ақпаратын анықтау процедураларын ашу нұсқалады;

3) толықтық.

ESG есебінің көрсеткіштері мен мазмұны ұйымның экономикаға, қоршаған ортаға және қоғамға ықпалын көрсететіндей жеткілікті болуы тиіс және мүдделі тараптарға ұйымның қызметінің есептік кезеңдегі қызметінің нәтижелерін бағалауға мүмкіншілік беруі тиіс. Толықтық үш негізгі өлшемді қамтиды – есеп берушіліктің қамту аясы, және шекаралары және уақыт шектері. Толықтық түсінігі ақпараттар жинау әдісіне қатысты қолданылуы мүмкін;

4) салыстырмалылық.

ESG есебін пайдаланатын, мүдделі тараптар ұйым қызметінің экономикалық, экологиялылық және әлеуметтік нәтижелері туралы ұсынылған ақпаратты алдыңғы кезеңдермен, оның мақсаттарымен, сондай-ақ басқа ұйымдардың қызметінің нәтижелерімен салыстыруға мүмкіншілігі болуы тиіс;

5) растылығы.

ESG есебін дайындағанда қолданылатын ақпараттар мен үдерістер, мүдделі тараптар осы есепте мазмұндалған ақпаратты тексере алатындай және мазмұнының растығы деңгейін бағалай алатындай, жиналып, құжатталып, құрастырылып, талданып, ашылуы тиіс. Ақпарат сапалық сипаттаулармен және сандық мәліметтермен көрсетілуі мүмкін;

6) уақытылылық.

ESG есебі мүдделі тараптардың ақпараттандырылған шешімдер қабылдауы үшін, оперативті және тұрақты негізде ұсынылуы тиіс. Есептің уақытылылығы есеп берішіліктің тұрақтылығына да, ESG есебін шығару кезеңіне де және онда мазмұндалған нақты уақиғаларға қатысты болады;

7) айқындық.

ESG есебіндегі ақпарат мүдделі тараптар үшін түсінікті және қолжетімді нысанда ұсынылып, негізгі жерлеріне назарды аударатындай және оқуға ыңғайлы ететіндей, қысқа да нұсқа мазмұндалуы тиіс.

ESG есебін қалыптастырғанда ақпаратты қабылдауды жеңілдету үшін кестелерді, графиктерді, диаграммаларды, сызбаларды, сондай-ақ, сандық көрсеткіштерді анықтау бойынша есептеулер мен әдістемелерді қолдану нұсқалады;

2. ESG есебінің мазмұны.

ESG есебінде ұйымның елеулі экологиялылық және әлеуметтік ықпалды басқаруға қатысты, немесе осы ұйымның үшінші тараптармен (жеткізушілермен, тұрғындармен, түрлі ұйымдармен) қарым-қатынастары себебімен оның қызметімен байланыстыруға болатын қысқа мерзімді, орта мерзімді және ұзақ мерзімді кезеңге жалпы түсінігі мен стратегиясын сипаттау керек.

ESG есебіне келесі ақпаратты енгізу нұсқалады:

- ұйымның қызметінің экологиялық және әлеуметтік аспектілеріне қатысы бар, қысқа мерзімді және орта мерзімді кезеңдерге өзекті проблемалар;
- ұйымның және оның тұрақты дамуы саласындағы приоритеттеріне ықпал ететін, макроэкономикалық немесе саяси тенденциялар;
- есептік кезеңдегі алға қойылған мақсаттарға қатысты ең маңызды уақиғалар, тұрақты даму сұрақтарындағы ұйым қызметінің нәтижелері;
- ішкі және сыртқы мүдделі тараптарға ықпалын тигізетін, өзекті экологиялық және әлеуметтік факторларды бағалау әдісі, сондай-ақ осының барлығы ұйым қызметінің көрсеткіштеріне, оның стратегиясына және тәуекел бейініне әсері;
- жалпыға ортақэкологиялық және әлеуметтік талаптардың, ұйымның нақты операциялық контекстінен, оның саласынан және географиялық орналасқан жерінен шыға отырып, ұйымға ықпалын талдау;
- елеулі деп сипатталатын, экологиялық және әлеуметтік проблемалардың әрқайсысы бойынша ұйым қызметін талқылау және талдау, компанияның стратегиясына және оның операциялық және қаржылық көрсеткіштеріне ESG факторларының ықпалы;
- қоғам үшін әлеуметтік пайданы арттыруға және ұйым қызметіне, өніміне және көрсететін қызметтеріне, сондай-ақ жеткізушілер тізбегіне, экологиялық және әлеуметтік жағымсыз салдарды азайтуға бағытталған, ұйымның күш салуы (соның ішінде саясаты, стратегиясы және менеджмент жүйесі), ұйым үшін елеулі деп анықталған, сұрақтарға ерекше назар аударумен;
- экологиялық және әлеуметтік проблемалармен байланысты тәуекелдерді, салдарды және мүмкіншіліктерді анықтау және басқарудың жүйелі үдерісі, соның ішінде әлеуметтік және экологиялық басқару жүйелері;
- қызметтің тиімділігі мен нәтижелерін бағалау, соның ішінде осы Әдістеменің 1, 2 және 3 қосымшаларында мазмұндалған қызметтің өзекті көрсеткіштерін (KPIs) қолдану есебінен.

ESG есебінің мазмұнын анықтағанда, ұйым келесідей тәсілдемелерді ұстанған жөн:

- ұйым үшін елеулі аспектілерді қалыптастыру және олардың қызметке, өнімге, көрсетілетін қызметтерге және мүдделі тараптармен өзара әрекеттестікке ықпалын бағалау;
- ұйымның ішкі және сыртқы жағдайына осындай ықпалдың шекараларын белгілеу;
- есепке енгізілуі тиіс тақырыптарды анықтау және олар бойынша ұсынылатын ақпараттар көлемін анықтау мақсатында, анықталған аспектілерге қатысты приоритеттердің маңыздылығына қарай белгілеу;
- ұйым қызметінің елеулі аспектілерін басқару саласындағы тәсілдемелер туралы мәліметтерді, сондай-ақ оларға қатысты көрсеткіштерді ашу.

ESG есебінде ұйымның өзінің және, орналастырылған акциялардың жалпы санынан немесе төленген жарғылық капиталының 50 және одан аса пайызын иеленген, кез келген заңды тұлғаның қызметі мен көрсеткіштері ашылу қажет.

Сандық көрсетілімдегі операциялардың нәтижелері бақылаудағы компаниялардың мәліметтері, азшылық үлесін ескерусіз, қамтуы тиіс. Аффилиирленген, бірақ консолидацияға қосылмаған, компаниялар туралы ақпарат ESG стратегиясын және ұйым қызметінің нәтижелерін түсіндіру үшін қажетті көлемде берілуі тиіс.

Осы Әдістемеге сәйкес ашылуы талап етілетін, ақпарат ұйым дайындаған басқа есептерде, мысалы, оның жылдық есебінде немесе, міндетті немесе ерікті түрде құрастырылған, өзге есеп берушілікте мазмұндалуы мүмкін. Бұл жағдайда ұйым қалауы бойынша ESG есебінде ашылған ақпаратты келтірмей, тиісті ақпаратты мазмұндайтын, құжатқа сілтеме бере алады.

Ашылуы талап етілетін ақпарат ұйымның қызметіне жатқызылмаса, және/немесе қандай да бір себеппен оның ашу мүмкін болмаса, ол туралы ескерту жеткілікті болады.

ESG есебі құпия және инсайдерлік ақпаратты, сондай-ақ коммерциялық құпияны құрайтын, немесе басқа да көпшілікке таратылмайтын өзге ақпаратты мазмұнадамауы тиіс.

3. ESG есебін ұсыну

Ұйым өзінің ESG есебін Биржаға интеграцияланған жылдық есеп құрамында немесе Биржаның электрондық құжатайналым жүйесі арқылы жеке құжат ретінде ұсына алады.

ESG есебін ұсынған сәттен бастап осы есеп көпшілікке қолжетімді ақпарат болып саналады. Ұйымдардан алынған ESG есептері, Биржаның ішкі құжаттарында белгіленген тәртіпте, Биржаның интернет-сайтында жарияланады.

Биржа, сондай-ақ, ұйымдарға ESG есебін тарату үшін инвесторлармен және қоғаммен коммуникацияларының өз әдістерін пайдалана алады.

3 тарау. ЭКОЛОГИЯЛЫҚ КРИТЕРИЙЛЕРІ БОЙЫНША АҚПАРАТ

ESG есебі экологиялылық критерийлері бөлігінде төменде берілген, есептік кезеңде ұйымның қызметі аясына қолданымды, ақпараттарды ашып, сондай-ақ, осы Әдістеменің 1 қосымшасында экологиялық жалпы сұрақтардың тізімі мазмұндалған, қызметтің өзекті көрсеткіштері (KPIs) нысанында берілген ақпаратты қамтуы тиіс.

1. Қолданылған материалдар.

Ұйымның экология тұрғысынан шаруашылық жүргізудің қауіпті түрін жүзеге асыруы және өзге қызметі, арнайы табиғатты пайдалану құқығына ие болуы туралы ақпарат мәлімденеді. Сондай-ақ, есептік жылда ұйыммен негізгі өнімдерді (бұйымдар, көрсетілген қызметтер) өндіру және жаңартылмайтын және жаңартылмалы материалдармен орау барысында жаратылған, сондай-ақ қауіпті материалдарды қолдануы, олардың қауіптілік класы көрсетіліп, және ұйымның оларды пайдалануда және оларды болжамды ауыстыру/қауіптілік класын төмендету бойынша қолданған шараларын атаумен, тиісті (көпшілік қабылдаған) өлшем бірліктерімен материалдардың жалпы массасы немесе көлемі туралы ақпарат.

2. Өнімдер мен қызметтер.

Есептік жылда қоршаған ортаға ұйымның өнімінің (бұйымдарының, көрсетілген қызметтері) ықпалының азаю немесе көбею дәрежесі туралы сандық мәліметтер ашылады және жобалау үдерісіндегі экологиялық аспектілер. Өнімнің (бұйымдардың) және оның орам материалдарының әр тауарлық санат бойынша кәдеге жаратылуының пайыздық үлесін, сондай-ақ, қайта өндірілген немесе жаңартылған материалдардан өндірілген өнімдердің (бұйымдардың) үлесін көрсету қажет. Ұйым шығаратын өнімнің (бұйымның) экологиялық маркалануының бар-жоғы туралы мәлімдеу қажет.

3. Қалдықтарды басқару.

Есептік жылда ұйымның қолда бар қауіпті және қаіпсіз қалдықтарының, олардың классификациясын көрсетумен, тиісті (көпшілік қабылдаған) өлшем бірлігімен жалпы массасы, сондай-ақ, оларды жою (зарарсыздандыру, утильдеу, көму) әдістері мен тәсілдері туралы ақпарат ұсынылады. Ұйымның тасымалдаған, импортталған, экспортталған, өңдерлеген қауіпті қалдықтарының тиісті (көпшілік қабылдаған) өлшем бірліктерімен жалпы массасы туралы ақпараттарды және олардың ішіндегі ішкі және халықаралық тасымалдаулардың пайызы ашу қажет.

4. Суды тұтынушылық.

Есептік жылда негізгі қызметті жүзеге асыру үшін ұйыммен қолданылған тиісті (көпшілік қабылдаған) өлшем бірліктерімен судың жалпы көлемі келесідей көздер бойынша көрсетіледі: беткі сулар, жерасты сулар, ұйыммен жыналып сақталатын, жаңбырлы сулар, басқа ұйымның ағын сулары, коммуналды және басқа да сумен қамту жүйелері. Ұйымның

осындай тұтынуы судың көзіне елеулі ықпалын тигізетінін немесе тигізбейтінін, осындай көздің биологиялық түрлілігі, осы су көзі мемлекеттік табиғи-қорық санатына жатқызылған ба, оның құндылығы және жергілікті тұрғындар үшін маңыздылығын сипаттау қажет. Ұйымның қайталап қолданған судың жалпы көлемі тиіст (көпшілік қабылдаған) өлшем бірлігімен және оның ұйыммен тұтынған көлемдегі үлесі, сондай-ақ өндірістің су тиімділігінің көрсеткішін (шығарылатын өнімнің бір бірлігіне пайдаланылған судың көлемі) есептеу қажет.

5. Энергия тұтынушылық және энергиялық тиімділік.

Ұйымның есептік жылда жалпы энергия тұтынуы туралы ақпараттарды, қолданылатын энергияның түрлері бойынша жаңаланбайтын және жаңаланатын энергияның тиісті (көпшілік қабылдаған) өлшем бірліктермен көрсетіп, сондай-ақ, ұйымның есептік жылда энергияны үнемдеу және энергиялық тиімділік бойынша бастамалар ретінде қолжеткізген энергиятұтынушылықтың жиынтық азаюы туралы ақпараттарды ашу. Өндірістің энергиялық тиімділіктің көрсеткіші келтіріледі (шығарылатын өнімнің бір бірлігіне энергиялық ресурстарды қолдану).

6. Ластайтын заттардың апаттық және тұрақсыз лықсымалары.

Есептік жылда ұйым тарапынан әрекеттер/әрекетсіздік салдарынан орын алған, ластайтын заттардың тіркелген лықсымаларының жалпы саны және жалпы көлемі тиісті (көпшілік қабылдаған) өлшем бірліктерімен көрсетіледі. Лықсымалардың орны мен оның мәртебесі, лақтырылған заттың сипаттамасы (май, жанармай, химиялық реагенттер, өзге заттар), осындай лықсыманың қоршаған ортаға әсері, оның салдарын жою әдістері мен амалдары туралы ақпараттарды ұсыну қажет.

7. Ағын суларды лықсымалау.

Ұйымның есептік жылдағы ағын суларды лықсымалаудың жоспарлы және жоспардан тыс жалпы көлемі тиісті (көпшілік қабылдаған) өлшем бірліктерімен, су тарту орны, сапасы, ағын суларды тазалау әдісін (әдістерін) атаумен, көрсетіледі. Су нысандары және онымен байланысты, ағынды суларды лықсымалаудың елеулі ықпалы тиетін, тіршілік ортасы туралы ақпараттар, географиясы, алып жатқан алаңы, мәртебесі және биологиялық әртүрлілік үшін құндылығы туралы ақпараттар ашылады.

8. Ұйымның есептік жылда жылыжайлық газдар мен ластайтын басқа заттарды атмосфераға тікелей немесе жанама түрде лықсымалауы тиісті (көпшілік қабылдаған) өлшем бірлігімен жалпы көлемі, олардың түрлері және жиілігі, рұқсат етілген шектелімдер және оардан асып түсуі (егер есептік жылда осындай орын алса). Ұйымның лықсымаларды жою бойынша қолданған шаралары және олардың азаюы тиісті (көпшілік қабылдаған) өлшем бірліктерімен көрсетіліп, аталмыш көрсеткіштерді есептеу әдістемесі келтіріледі.

9. Қоршаған ортаны қорғау.

Ұйымның есептік жылда қоршаған ортаны қорғауға жұмсалған жалпы шығындары туралы ақпарат, қалдықтарды жою, лақтырындыларды тазалау, экологиялық залалды жою, қоршаған ортаға жағымсыз ықпалдың алдын алу бойынша шығындар бойынша бөліп көрсетіліп, ұсынылады.

Ұйым қоршаған ортаға нақты және әлеуетті кері әсерін тигізетін жеткізушілермен жұмыс істей ма, олардың осындай сипаттағы жеткізушілердің жалпы санына қарағандағы саны мен пайызы қанша екендігін көрсету қажет. Ұйымдардың қызметінің қоршаған орта үшін жағымсыз іс-әрекеттерінің салдарын төмендету және оның сапасын жақсарту жөніндегі шаралар ұсынылуы мүмкін. Ұйым өз қызметін жүзеге асыратын нысандар мен аумақтарда экологиялық мониторинг жүргізе ма, сондай-ақ төтенше жағдайда әрекет ету жоспарын, ластанудың алдын алу саясаты және аталмыш жағдайды басқару жоспарын қоса, ұйым қоршаған ортаны қорғауды басқару жүйесін енгізген бе сол туралы хабарлауы тиіс. Ұйымның табысты жұмыс істеуіне және оның өнімдері және/немесе қызметтеріне әсер ететін, климаттың өзгеруінің алдын алу немесе оның өзгеру салдарына бейімделу үшін пайдаланатын шаралары туралы баяндауы қажет.

10. Биологиялық әртүрлілік.

Ұйымның өнімді шығару (өнімдер, қызмет көрсету) кезінде қызметін жүзеге асыратын

аумақтанғы биологиялық әртүрлілігіне әсер етуіне, қоршаған ортаға айтарлықтай тікелей, жанама және кумулятивті, жағымды және кері әсерін көрсете отырып, объективті сипаттама ұсынады. Қызметін жүзеге асырып отырған географиялық орны мен аумақтың мәртебесін көрсетуді, онда орналасқан өсімдік әлемі мен жануарлар түрлерінің санын, сонымен қатар, халықаралық және ұлттық кітаптарға енгізіліп қорғалатын түрлерін, олардың ұйымның қызметінің әсерінен жойылу қаупінің деңгейін көрсетуді талап етеді.

11. Экологиялық талаптарына сәйкес келуі.

Ұйымның экологиялық заңдарға қойылатын талаптарына сәйкес ақпарат, салынған айыппұлдардың жалпы сомасы және қаржылық емес санкциялар жағдайының саны, оның ішінде есептік жылы ұйымның экологиялық заң талаптарын бұзғаны үшін қолданылған шектеу шаралары, есептік жылы қоршаған ортаға әсері үшін берілген шағымдардың саны, ондай кемшіліктердің, санкциялар мен шағымдардың сипаты, оларды реттеу туралы мәліметтер көрсетіледі. Ұйымдардың есептік жылы орын алған ластаушы заттарды шығарып тастауы, тастауға болатын қалдықтардың нормативі, өндіріс және тұтыну қалдықтарын орналастыру нормативтерін бұзу жағдайларын көрсету қажет. Ұйымда соңғы экологиялық аудит және міндетті экологиялық аудит нәтижелері бойынша жасалған негізгі қорытындылар жөніндегі жағдайларды көрсету қажет.

4 тарау. ӘЛЕУМЕТТІК ЖАУАПКЕРШІЛІК ӨЛШЕМДЕРІ БОЙЫНША АҚПАРАТ

Әлеуметтік жауапкершілік өлшемдеріне қатысты ESG есептілігі есептілік кезеңде ұйымның қызмет саласында қолданылатын, төмендегі ақпаратты ашуы тиіс, және тізілімі жалпы әлеуметтік мәселелер бойынша осы Әдістеменің 1 қосымшасындағы жалпы әлеуметтік мәселелер бойынша негізгі қызмет көрсеткіші нысанындағы (KPIs) ақпаратты қоса көрсетуі тиіс.

1. Жұмыспен қамту. Тарау

Есеп беру күніндегі жағдай бойынша ұйымдағы қызметкерлердің жалпы саны жасына, жынысына, географиялық аймағына қарай, оның ішінде есептік жылы жұмысқа қабылданған қызметкерлердің санымен бірге көрсетіледі. Кадрлардың тұрақтамау жағдайы және оның себебі сипатталады. Ұйым өз қызметкерлеріне әлеуметтік пакет ұсына ма, егер ұсынса қандай түрі, ол пакет уақытша және толық емес жұмыспен қамтылған қызметкерлерге беріле ма, сол туралы хабарлау қажет. Сондай-ақ есептік жылы ана/әке ретінде демалыс алған және демалыстан оралған қызметкерлердің жалпы саны көрсетіледі. Ұйым қызметкерінің оның қызметіне байланысты айтарлықтай өзгерістер туралы ұйым қызметкерінің минималды мерзімі туралы ақпараты ұсынылуы тиіс.

2. Денсаулық және жұмыс орнындағы қауіпсіздік туралы.

Есептік жылы жарақат алған қызметкерлер туралы мәлімет ұсынылады, уақытша жұмысқа жарамдылық қабілетін жоғалтқан жарақат алу жиілігі коэффициенті (LTIFR), жазатайым жағдайлардың ауырлығы коэффициенті (LTAFR), өлім жағдайын әкеп соққан жарақат алу коэффициенті, жоғалтқан күндер коэффициенті, жұмыс орнында болмаған күндер коэффициенті, ұйымның өндірісінде орын алған өлім жағдайына әкеп соққан жазатайым оқиғалардың саны, оның ішінде ұйымның нысандарында жұмыс істеуші тәуелсіз мердігерлерде орын алған оқиғалар саны аймақтарға және жынысына қатысты бөліа көрсетілуі тиіс. Өндірістегі жазатайым оқиғаларды тіркеу кезінде қолданылатын ережелер жүйесі, өрт қауіпсіздігі туралы мәліметтерді қоса, тиісті есептілікті қалыптастыру туралы мәліметтер берілуі тиіс. Сонымен қатар, ұйымда жарақат алу немесе белгілі бір аурумен ауру қаупі жоғары қызмет түрі бар ма, болса көрсету қажет. Кәсіподақпен денсаулық және қауіпсіздік мәселелері жөнінде ресми келісім жасалған ба. Есептік жылы ұйымда орын алған өрт жағдайлары туралы мәлімет, қауіпсіздік техникасы туралы тренинг іткізу жиілігі, өрт сөндіру құралдары және олардың түрлерінің болуы көрсетіледі.

3. Дайындық және білім беру.

Ұйымның бір қызметкерге бір жылдың ішінде бөлген білім берудегі орташа саны қызметкерлердің санаты мен жынысына бөліп көрсетіледі. Ұйымда қызметкерлердің білімін жетілдіру жөніндегі бағдарламалардың болуы, олардың түрлері мен сипаты, сондай-ақ өз қызметін зейнетке шығу немесе қызметін тоқтату нәтижесінде жұмыстан кеткен

қызметкерлерге көмек көрсету бағдарламасы туралы ақпарат беріледі. Қызметкерлердің жынысы мен санаты бойынша есептік жыл ішінде ресми бағалау нәтижесінен өткен қызметкерлердің барлық санынан пайызы көрсетіледі.

4. Әр түрлілік және тең мүмкіндіктер.

Түрлі санатқа жататын, ұйымдардың қызметкерлерінің жалпы санынан үлесі (пайызбен) көрсетіледі: жынысы; жас тобы: 30 жасқа дейін, 30–50 жас, 50 жастан жоғары; әртүрліліктің басқа да белгілері. Ұйымдардың әрбір қызметкерлер санаты үшін ерлердің базалық сыйақы мөлшерлемесіне қатысты әйелдердің базалық сыйақы мөлшерлемесі туралы аймақтар бойынша қызметті жүзеге асыру туралы мәліметтер ұсынылуы тиіс. Есептік жыл бойы ұйым қызметкерлерін кемсіту жағдайларының жалпы саны туралы мәліметтер, ондай жағдайлардың мәртебесі және қабылданған шаралар келтіріледі.

5. Еңбек жағдайларының тәжірибесі.

Есептік жылы еңбек қатынастарын бұзғаны үшін берілген шағымдардың жалпы саны, ондай шағымдардың мәртебесі, сондай-ақ ұйымдағы бар шағым беру жүйесінің қысқаша сипаттамасы көрсетіледі. Есептік кезеңде саясат немесе адам құқығы аспектілерін ұйымдастыру қызметімен байланысты процедураларға оқыған қызметкерлердің жалпы сағат саны ұсынылуы тиіс. Балалар еңбегі мен мәжбүрлі еңбекті пайдалану қауіпі бар, жас қызметкерлердің қауіпті жұмыстарды атқару жағдайлары бар ұйымдардың бөлімшелері мен оның жеткізушілері көрсетіледі.

6. Ықпал ету ортасындағы елді мекендер.

Жергілікті тұрғандарға жеңіл әсер ететін немесе оны болдырмауға бағытталған, ұйымның басқару жүйесі мен процесстері туралы мәліметтер келтіріледі. Жергілікті қауымдастықпен өзара әрекет ету өтінімі, саясаты немесе кодекстері көрсетіледі, оған қоса қауіпсіздік күшін пайдалану, ұйым қызметкерлерінің мінез құлқы және жергілікті халықпен және/немесе за топтарға жүгіну жағдайлары көрсетіледі.

Ұйым жобасының қызметке нақты әсер етуі немесе жергілікті халықтың қауіпсіздігі мен өмір сүру құралдары туралы, оның ішінде құқық қорғау күзетінің қызметін пайдалану арқылы мәжбүрлеп көшіру және күш қолдана отырып, көшіріп жіберу туралы ақпараттар ашылады.

7. Жемқорлыққа қарсы тұру.

Ұйымдарда жемқорлыққа қарсы ішкі саясат пен қарсы тұру әдістері ашылады. Жемқорлықпен байланысты ұйымдар үшін анықталған тәуекелдер туралы мәліметтерді ұсыну қажет. Жемқорлықпен байланысты тәуекелді бағалау жүргізілген ұйымдардың бөлімшелерінің саны мен жалпы пайызын көрсету, жемқорлық саясаты мен оған қарсы тұру әдістемесі бойынша оқыған және ақпарат алған аймақтар мен қызметкерлер санаты бойынша бөліп көрсету қажет. Сонымен қатар, жалпы саны мен жемқорлық жағдайының сипаты туралы, Жемқорлықпен байланысты заң бұзушылықтар есептік жыл ішінде ұйымдарға және оның қызметкерлеріне қатысты қолданылған шараларды көрсету қажет.

8. Заң талаптарына сәйкес келуі.

Заң талаптарын бұзғаны үшін ұйымдарға қатысты қолданылған, шектеу шаралары, салынған айыппұлдардың жалпы көлемі мен қаржылай емес санкциялардың саны туралы мәліметтер келтіріледі. Сонымен қатар, есептік жылы бәсекелестікке кедергі және монополияға қарсы заңды бұзушылықтармен байланысты, орын алған жағдайлардың жалпы саны, сондай-ақ ондай жағдайлардың негізгі нәтижелерін көрсету қажет.

9. Өнім үшін жауапкершілік.

Ұйымдардың өнімдерді шығаруда (өнімдер, көрсетілген қызметтер) денсаулық және қауіпсіздік заң және кодекс талаптарына қатысты өнімдер туралы ақпараты мен қасиеті туралы белгілеулер (өнімдер, көрсетілген қызметтер), маркетингтік коммуникация, оған қоса жарнама, есептік жылы оны іске қосу және демеушілік сәйкес келмеу жағдайлары көрсетіледі, сонымен қатар, айыппұл салуға, өтеуге, ескертуге әкеп соққан жағдайлар қоса көрсетіледі. Ұйымның кейбір нарықта тыйым салынған товарларды сата ма, мүдделі тараптарды сұрақ туындады ма немесе бұқаралық талқылау мәні болып табыла ма, сондай-ақ ұйым сқрақтарға қалай жауап береді немесе сол товарлар бойынша қауіп

туындай ма соны да көрсетуі қажет. Есептік жылы ұйымда ақаулы өнімдерді (өнімді) қайтару жағдайлары болды ма сол туралы мәліметтер келтіріледі .

10. Жеткізушілер.

Жеткізушілер тізбесіне жағымсыз әсер ететін экологиялық және әлеуметтік жағдайларды күшейту шаралары, оған қоса еңбек шартына мониторинг жүргізу, жойылған және қайта қалпына келтірілген шикізатты пайдаланушы тікелей жеткізушілердің қызметінен экологиялық зардаптары, сондай-ақ пайдалану үшін айтарлықтай маңызды және жеткізуде шектеуқауіне ілінген материалдарды қысқарту, шаралары келтіріледі.

11. Тұтынушылардың жеке өмірі.

Ұйымдардан түскен тұтынушылардың жеке өміріне қол сұқпауды бұзуға қатысты негізделген шағымдардың жалпы саны, негіздемесе ұйыммен тексерілген, сыртқы тараптардан түскен шағымдарды бөлек және бақылаушы органдардан түскен шағымдарды бөлек көрсете отырып, тұтынушылар туралы ұрлау, жоғалту жағдайларының жалпы саны туралы хабарлау.

5 тарау. КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУ ЖӨНІНДЕГІ АҚПАРАТ

Корпоративтік басқаруға қатысты ESG есебі есептік кезеңде ұйымның қызметі саласында пайдаланылатын төменде көрсетілген ақпаратты ашуы керек, және корпоративтік басқару мәселелері бойынша осы Әдістеменің 2 қосымшасында баяндалған қызметінің негізгі көрсеткіштері нысанындағы ақпаратты (KPIs) қоса көрсетуі тиіс.

1. Ұйымның корпоративтік басқару жүйесі.

Корпоративтік басқару жүйесі және оның қағидалары сипатталады.

ESG саясаты мен ұйымның Этика кодексін және/немесе Корпоративтік этика саясатын сақтауды қамтамасыз етуші ұйымдағы қолданыстағы жүйесі баяндалады. Мерзімдік шолу процесі және директорлар кеңесінің деңгейінде ESG сақтауына қадағалауды (қадағалау кеңесі) және корпоративтік басқару мен тұрақтылық жөніндегі тиісті комитеттерді қоса көрсетеді.

Ұйымның корпоративтік басқару кодексі ережесін сақтауы туралы есеп және/немесе оған сәйкес келмеу жөнінде ақпарат және/немесе есептік жылы оған сәйкестігі жөнінде есеп беріледі.

2. Ұйымның корпоративтік басқару құрылымы.

Ұйымның органдарының құрылымы және олардың заңдарға, жарғыға, басқа да құжаттарға сәйкес олардың құзіреті толық сипатталады.

Сонымен қатар, ұйымның директорлар кеңесінің (қадағалау кеңесі) барлық комитеттерінің атаулары, олардың қызметтері мен құзіреттері, өткізілген жиналыстардың саны және олардың есептік жылы негізгі нәтижелері көрсетіледі.

3. Ұйымның директорлар кеңесі (қадағалау кеңесі).

3.1. Директорлар кеңесінің мүшелері (қадағалау кеңесі) туралы ақпарат.

Ұйымның директорлар кеңесінің әрбір мүшесінің (қадағалау кеңесі), директорлар кеңесінің төрағасының (қадағалау кеңесі) және тәуелсіз директорлардың аты, жөні, тегі, туған жылы жазылады; соңғы үш жылдағы және қазіргі уақыттағы директорлар кеңесінің мүшелерінің атқарған лауазымы, оның ішінде атқарған қосымша жұмыстары хронологиялық тәртіппен қызмет саласын көрсете отырып, сондай-ақ ұйымдардың оларға тиесілі акциялары (жарғылық капиталына қатысу үлесімен) және/немесе оның еншілес және тәуелді компанияларының саны туралы мәліметтер, директорлар кеңесінің комитеттеріне (қадағалау кеңесі) қатысу, функционалдық уәкілеттіктер мен міндеттер.

директорлар кеңесінің әрбір мүшесінің (қадағалау кеңесі) биографиялық мәліметтерін, олардың алған білімі мен тәжірибесі туралы, оның ішінде экология және әлеуметтік

жауапкершілік саласында тәуекелді талдау бойынша білімдері туралы ашып көрсету қажет.

Директорлар кеңесінің әрбір мүшесінің (қадағалау кеңесі) өткізген жиналыстарының саны және олардың есептік жылғы негізгі нәтижелері туралы мәліметтер беріледі.

3.2. Үміткерлерді ұсыну.

Ұйымның, оның комитеттерінің Директорлар кеңесінің мүшелігіне (қадағалау кеңесі), үміткерлерді ұсыну және таңдау тәртібі, сонымен қатар, әртүрлілікті ескере отырып, үміткерлерді ұсыну және таңдау кезінде пайдаланылатын өлшемдері келтіріледі, сондай-ақ гендерлік әртүрлілік, тәуелсіздік, кәсіби біліктілік пен тәжірибе қоса көрсетіледі, бірақ онымен шектелмейді. Мүдделер қайшылығын болдырмас үшін және оларды басқару үшін Директорлар кеңесі (қадағалау кеңесі) пайдаланатын рәсімдер ұсынылуы тиіс.

3.3. Жұмысты бағалау.

Директорлар кеңесі (қадағалау кеңесі) ұйымның экономикалық, экологиялық, әлеуметтік мәселелермен және корпоративтік басқару мәселелерімен байланысты тәуекелді басқару әдістерінің тиімділігіне талдауы көрсетіледі. Директорлар кеңесі (қадағалау кеңесі) қызметін бағалау тәсімі туралы мәліметті ұсынуы қажет, сондай-ақ ондай бағалау тәуелсіз түрде жүргізілуі және жиі қолданылуы көрсетіледі.

3.4. Мәселелер туралы ақпарат беру.

Есептік жылы Директорлар кеңесіне (қадағалау кеңесі) қарауға ұсынылған, Директорлар кеңесіне (қадағалау кеңесі) ұйымдағы аса маңызды қаржылық және қаржылық емес проблемалардың пайда болуы және проблемалардың саны туралы ақпараттандыру рәсімі туралы мәлімет ұсынылады.

3.5. Экологиялық және әлеуметтік мәселелер.

Директорлар кеңесінің (қадағалау кеңесі) тарапынан ұйымдар мен негізгі мүдделі тұлғалар арасында тиісті диалогпен қамтамасыз ететін, экологиялық және әлеуметтік мәселелерге қадағалау және/немесе, экологиялық, әлеуметтік стратегия және саясатпен қоса, мамандандырылған комитеттердің ұйымда болуы туралы, сондай-ақ коммуникация және шағымдарды қарастыру тетіктерінің тиімділігіне бақылау туралы ақпарат беріледі.

4. Ұйымның алқа және жалғыз атқарушы органы.

Ұйымның алқалы атқарушы органдарының әрбір мүшесінің аты-жөні, әкесінің аты, туған жылы (ұйымның атқарушы органының қызметін атқаратын тұлғалар) көрсетіледі; соңғы үш жылда және қазіргі уақытта атқарушы алқа органының әрбір мүшелерінің атқаратын лауазымы, оның ішінде қосымша атқаратын қызмет саласын хронологиялық тәртіппен көрсете отырып, сондай-ақ ұйымдардың және/немесе оның еншілес және тәуелді компанияларындағы оларға тиесілі акциялардың саны туралы мәліметтер (жарғылық капиталға қатысу үлесі), директорлар комитеттерінің кеңесіне қатысу (қадағалау кеңесі), функционалдық өкілеттіктері мен міндеттемелері көрсетіледі.

Атқарушы органның өткізілген отырыстарының саны туралы және есептік жылындағы олардың негізгі нәтижелері туралы мәліметтер келтіріледі.

5. Ұйымның ұйымдастырушылық құрылымы.

Ұйымның ұйымдастырушылық құрылымы, филиалдары, өкілеттіктері көрсетіледі. Ұйымның қызметкерлерінің орташа тізіміндегі саны, оның филиалы мен өкілдіктерінің қызмекерлерінің санын қоса алғанда, сондай-ақ гендерлік әртүрлілік құрамы көрсетіледі. Ұйымның негізгі бөлімшелерінің басшылары туралы мәліметтер.

6. Сыйақы туралы ақпарат.

Есептік жылы директорлар кеңесінің әрбір мүшесіне (қадағалау кеңесі) және ұйымның атқарушы органына төленген сыйақы және бонустардың көлемі туралы ақпарат, оларды анықтау туралы өлшемдер, сондай-ақ, егер ондай қарастырылған болса, зейнетақы бойынша сыйақыны қамтамасыз ету үшін ұйымда жинақталған сомасы туралы

анықтамалары ашылады³.

7. Акционерлер (қатысушылар) ұйымдар.

7.1. Ұйымдар үшін – акционерлік қоғам.

Еркін айналымда орналасқан, акциялардың саны, олардың түрін (жігін) көрсете отырып, ұйымның жарияланған және орналастырылған акцияларының саны туралы ақпарат ұсынылады; сондай-ақ есептік күнгі жағдайы бойынша орналастырылған акциялардың жалпы санынан бес және одан да көп пайыз санын (көлемін) құрайтын, ұйымның акцияларына ие акционерлердің құрамы.

Есептік кезеңде орналастырылған акциялардың жалпы санынан бес және одан көп пайыз санында (көлемінде) акцияларға ие акционерлердің құрамына кіретін, ұйымның акцияларымен жасалған барлық мәнді мәмілелер туралы ақпарат.

Есептік кезеңде орын алған барлық мәмілелер туралы ақпарат, акцияларды алғашқы орналастыру бойынша, жеке акцияларын ұйымдардың сатып алуы және олардың кейіннен сандық және ақшалай мәнінде мәмілелердің санын көрсете отырып, қайта сатуы, орналастыру және сатып алу бағасы, акцияларды сатушыл және/немесе сатып алушының татауы және оның орналасқан жайы (егер ондай ақпарат ұйымға мәлім болса).

Жанама және көздейтін меншігін қамтамасыз етуші акциялар мен келісімдердегі опциндар туралы мәліметтер.

7.2. Ұйымдар үшін – жауапкершілігі шектеулі серіктестігі.

Ұйымның жарғылық капиталындағы қатысу үлесімен барлық мәнді мәмілелер туралы Есептік кезеңдегі және есептік кезеңдегі ұйымның қатысушылары құрамындағы болған өзгерістер туралы ақпарат ұсынылады; есептік күніндегі жағдай бойынша жарғылық капиталдан төленген бес және одан да көп пайыз санында (көлемінде) қатысу үлесіне ие қатысушылардың құрамы.

8. Еншілес және тәуелді компаниялар.

Акцияларымен (қатысу үлесі) компания орналастырылған акциялардың (төленген жарғылық капиталдың) жалпы санынан (көлемі) бес және одан да көп пайызын құрайтын, компаниялар туралы мәлімет көрсетіледі.

Мәліметте компанияның толық атауы, оның заңды және нақты мекен-жайы (орналасқан жері), компания иелік ететін акциялардың саны (көлемі) (жарғылық капиталдағы қатысу үлесі), осы компанияның қызмет түрі, оның бірінші басшысы туралы ақпарат, есептік жылы ұйым бағыттаған инвестиция көлемі .

9. Дивидендтер туралы ақпарат.

Ұйымның дивидендтік саясатының негізгі қағидалары, төленген дивидендтер немесе соңғы үш жылдағы оларды төлемеу себептері, акцияның ағымдық құны, бір акцияға түсімі, бір акцияның баланстық құны туралы мәліметтер көрсетіледі.

10. Миноритарлық акционерлердің құқығы.

Ұйымның миноритарлық акционерлерінің үміткерлерді директорлар кеңесіне ұсыну процесстеріндегі құқығы туралы ақпарат, ұйымға бақылау жасауды ауыстыру және ірі мәміле жасау, миноритарлық акционерлермен өзара әрекет етудің жалпы жүйесі келтіріледі.

11. Ірі мәмілелер туралы ақпарат.

Есептік жылы ұйымның ірі мәміле жасау туралы ақпараты көрсетіледі, соның ішінде мәміле жасау күні, мәні және мәміле тараптары атауы.

³ В случае невозможности раскрытия информации по каждому члену совета директоров (наблюдательного совета) и исполнительного органа организации раскрывается информация о суммарных размерах основного вознаграждения и премий (бонусов), выплаченных членам совета директоров (наблюдательного совета) и исполнительного органа организации за отчетный год, и критериях их определения.

12. Ақпараттық саясаты.

Акционерлерге (құрылтайшыларға) қатысты ақпараттық саясат туралы мәлімет, бар және әлеуетті инвесторлар, олардың негізгі қағидалары туралы мәліметтер келтіріледі.

13. Тәуекелді басқару.

Тәуекелді басқару процесі ашылады: тәуекелді анықтау, оларды бақылау және мониторинг жасау, тәуекел деңгейін басқару. Директорлар кеңесінің тәуекелді басқару процесін қадағалау (қадағалау кеңесі) жөніндегі ролі және ұйымның тәуекел-төбетін анықтауы туралы ақпарат ұсынылады. Экологиялық және әлеуметтік тәуекелдер тәуекелді басқару құрылымына қалай енгізілгені туралы ақпарат көрсетіледі.

14. Ішкі бақылау және аудит.

Ұйымның ішкі тексеру, негізгі тәуекел аудиті қорытындысы бойынша және ұйымның қызметіне қатысты айтарлықтай проблемалары бойынша ақпарат ұсынылады.

Аталмыш тәуекелді және проблемаларды басқарудағы азайту бойынша қабылданған шаралар көрсетіледі.

Комплеанс бақылау бойынша ұйымдастыру рәсімдерін, оған қоса қызметкерлерді оқыту, аудит және мониторинг жүйесі, кемшіліктер туралы хабарлама ұсыну үшін ұйымның "жедел желісін", мүдделердің қайшылығын реттеу бойынша нұсқаулықтар, сондай-ақ ұйымның заң талаптарын бұзған жағдайда санкциялары мен тәртіптік шараларын сипаттап көрсетуі қажет.

Ішкі бақылау ауқымы бандалады: оған: қаржылық есеп және есептілікті жүргізуге бақылау нысаны; операциялық бақылау нысаны, оған қоса тараптардың тұрақтылық тәуекелі мен қызығушылығы; комплеанс бойынша бақылау нысаны баяндалады.

Сонымен қатар, ұйымның директорлар кеңесінің (қадағалау кеңесінің) ролін және/немесе тиісті комитеттің және атқарушы органның ішкі бақылау жүйесіндегі ролін қарастыру қажет, сондай-ақ ұйымның сәйкестендіру және ішкі аудиторлардың тәуелсіздігі туралы ақпаратты қарастыру қажет.

Ішкі бақылау және аудиттің ролін ESG ақпараты сапасын қамтамасыз ету үшін ашып көрсету тиіс.

15. Мүдделі тараптармен өзара қарым-қатынас.

Мүдделі тараптармен өзара әрекет ету бойынша ұйымдардың саясаты мен стратегиясы сипатталады, өзара әрекет ету үшін мүдделі тараптарды анықтау қағидалары мен таңдау көрсетіледі, сондай-ақ сондай-ақ неғұрлым маңызды тараптардың атаулары (мысалы: ұйымдардың қызметі тікелей әсер еткен жергілікті халық; клиенттен мен ретттеу органдары; қызметкерлер, мерзідерлер мен жеткізушілер) көрсетіледі.

Мүдделі тараптармен өзара әрекет етуге жауапты және уәкілетті ұйымдардың қызметкерлері және/немесе жоғарғы басшылары көрсетіледі, мүдделі тараптармен өзара әрекет ету процесін ұйымдастыруға қадағалау бойынша директорлар кеңесінің (қадағалау кеңесі) ролі баяндалады.

Ұйымдардың мүдделі тараптардан сұрақтар және/немесе шағымдарды алу тетігі мен оларға уақтылы назар аудару тәртібі, шағымдарды қарастыру тетігі мен ішкі коммуникация тетігін қоса келтіріледі.

Экологиялық, әлеуметтік
жауапкершілік және
корпоративтік басқару
критерийлері бойынша
есеп құрастыру
әдістемесіне

1 қосымша

**Жалпы экологиялық және әлеуметтік
мәселелерге қатысты қызметтің негізгі
көрсеткіштерінің
ТІЗІМІ**

ҚОРШАҒАН ОРТА ЖӘНЕ ӘЛЕУМЕТТІК БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІ

Басқару жүйесі	Экологиялық және әлеуметтік басқару жүйесі (сипаттаманы көрсету).*
Жоғары басшылықтың міндеттемесі	Экологиялық және жоғары басшылық мақұлдаған әлеуметтік саясат (сипаттаманы көрсету).*
Жапа шеккен мекен-жай	Зардап шеккен халықтың шағымдану тетігі (сипаттаманы көрсету).*
Ластанудың алдын алу	Ластанудың алдын алу саясаты және іс-шаралар жоспары (сипаттаманы көрсету).*
Жұмыскерлердің шағымдары	Жұмыскерлердің шағымдарына ықпал ету тетігі (сипаттаманы көрсету).*

ҚОРШАҒАН ОРТА

ПГ шығарындылары	Парниктік газдарды шығару көлемі (CO ₂ e соның ішінде), қарқындылық (парниктік газдар/сату).*
Суды пайдалану	Пайдаланылған су (м ³), айналым судың пайызы, қарқындылығы (суды пайдалану/сату).*
Энергияны пайдалану және энергия тиімділігі	Тұтынатын энергия (GW), энергожүйеден алынған электр энергиясы пайызы, жаңартылған энергоресурстар пайызы, қарқындылық (энергия/сату).* Шығарылған өнім бірлігіне ресурстарды (түрлері бойынша) пайдалану коэффициенті (тонна, мысалы).*
Қалдықтарды басқару	Операциялардан қалдықтар (т), қауіпті пайыз, өңделген пайыз, қарқындылық (қалдықтар/ сату), сұйықтық (өңдеу түрі).
Ластану	Азот оксиді (азот қышқылын алғанда), сульфат оксидтері, ұшпалы органикалық қосындылар, қатты бөлшектер, өзге заттар. Қоршаған ортаға төгінділер мен шығындыларды қысқарту шаралары (филтрлер т.б). Қоршаған ортаға ағындылар мен шығарындылардың жалпы саны.

**Экологиялық, әлеуметтік жауапкершілік және корпоративтік басқару
критерийлері бойынша есеп құрастырудың әдістемесі**

Биотүрлілік (1)	Қорғалатын аймақтар мен биотүрлілігі жоғарғы аудандарға жақын орналасқан ұйымдардың өндірістік кәсіпорындары. Биотүрлілікті басқару бойынша өтініш, кодекс немесе саясат (сипаттау және сілтемесін көрсетіңіз).*
Климаттық жағдайға бейімделу (2)	Ұйымның табысты жұмыс істеуіне немесе оның өнімдері мен қызметінің сапасына ықпал ететін, климаттың өзгеруі салдарының алдын алу немесе бейімделу шаралары.

ҚЫЗМЕТКЕРЛЕР

Ұйымның басшылық жүйесі	Еңбек шарты және этномәдени көп түрлілікке қатысты саясат (сипаттаманы көрсету).*
Өндірістік қарым-қатынас	Ұжымдық келісім-шарт негізінде жұмыс істейтін қызметкерлердің пайызы. Қызметкерлердің негізгі санаты бойынша ерікті және еріксіз тәртіппен кадрлардың тұрақсыздығы коэффициенті. Мәжбүрлі және балалар еңбегі жағдайлары. Мәжбүрлі және балалар еңбегі "тәуекелі" бар елдердегі қызметі.
Жеке көптүрлілік	Қызметкерлердің негізгі санаты бойынша гендерлік және нәсілдік/этникалық топтарды ұсыну (пайыз). Әйелдер мен ерлердің айлық ақысының қатынасы.
Жұмыс орнындағы денсаулық және қауіпсіздік	Өндірістік жарақат коэффициенті (тіркелген оқиғалардың жалпы жиілігі) және штаттық және штаттық емес қызметкерлердің өлімі коэффициенті. Денсаулық және қауіпсіздік мәселелері бойынша білім алған қызметкерлердің пайызы, бақытсыз жағдай, оқиғалар мен, өрттердің саны; алғашқы медициналық көмек көрсету, өрт қауіпсіздігі және төтенше жағдайларды жою бойынша үйретілген қызметкерлердің пайызы.

ӘСЕР ЕТУ ОРТАСЫНДА ҚАЛҒАН ЕЛДІ МЕКЕН

Басшылық жүйесі	Зардап шеккен халықтың шағымдарын қарастыру тетігі (сипаттаманы көрсету).* Ұйымның бөлімшелерінде жергілікті халықпен өзара әрекет ету және қауіпсіздік жөніндегі қағидасы, саясаты және ережелер жиынтығы (сипаттаманы көрсету).*
Адам құқығы	Адамның құқығын басқару (кодекстер, саясат, ескерту және әдістері). Адамның құқығын бұзуға қатыстылығы (иә/жоқ).
Жергілікті халық	Жергілікті халықтың тұратын және/немесе жергілікті халықты пайдалану аймағында жүзеге асырылатын операциялар немесе жобалар.*

ТҰТЫНУ ӨНІМДЕРІ

Өнімнің өмірлік циклына ықпалы	Қайта өңдеуге немесе сату арқылы қайта сатуға жататын өнімнің пайызы. Салмақ бойынша орау (тоннамен), өңделген және жаңартылған материалдардың пайызы, қайта пайдалануға немесе қолданылған материалдарға жарамды пайызы. Өнімдерді пайдалану барысында энергия/отын/ парник газдарын
--------------------------------	---

**Экологиялық, әлеуметтік жауапкершілік және корпоративтік басқару
критерийлері бойынша есеп құрастырудың әдістемесі**

	пайдалану тиімділігі. "Экотұрақты" белгісімен өнімнің пайызы, "Қоршаған ортаны жобалау", немесе "Эко белгі".
Өнім қауіпсіздігі	Өнімнің қауіпсіздігін сақтамағаны үшін аударылған және төленген айыппұлдар. Өнімге пікірлер саны; пікір жазылған өнімдердің барлық бірлігі. Өнімді тұтынушыларда толқу тудыратын химиялық заттарды анықтау және басқару процесі.
Мәліметтер құпиялылығы (3)	Клиенттер туралы ақпаратты пайдалану және сақтау саясаты және жинау тәжірибесі. Қайталама мақсат үшін клиенттік ақпарат жинақтау бойынша пайдаланушылардың пайызы, ұсынылған ақпаратты пайдалануға келісім білдіретін тұлғалардың пайызы.
ЭТИКА	
Жемқорлықпен күрес	Жемқорлықпен күресті басқару (кодекстер, саясат, ескерту және тәсілдері).
Бәсекелестік	Бәсекелестік және атимонополияға қарсы ережелер мен қағидаларды бұзушылық үшін айыппұл мен есептеулер, ірі айыппұлдар мен түзетуші әрекеттерді сипаттау.
Жеткізушілер тізілімі	
Жеткізушілер	Әлеуметтік және экологиялық критерийлерге сәйкес таңдалған жеткізушілердің пайызы және олардың мониторингі.
Материалдар	Жаңартылған ресурстардың (ii) екінші шикізаттың (i) шикізат пайызы. "Сыни материалдарға" шығын пайызы (4).

Ескерту:

* IFC қызметі стандарттары негізінде қоршаған орта және әлеуметтік саясатқа қатысты IFC үлгі көрсеткіштері.

- (1) Салалар: орман шаруашылығы және ағаш дайындау, мұнай, газ және өңдеу, инфрақұрылым, жылжымайтын мүлік, тамақ, теңіз тасымалдауы, күн және жел энергиясы.
- (2) Салалар: қаржы, тамақ өнеркәсібі, денсаулық сақтау, инфрақұрылым, сақтандыру, жылжымайтын мүлік.
- (3) Салалар: телекоммуникация, технология, БАҚ және электрондық коммерция.
- (4) "Сыни материалдарға" пайдалануға маңызды материалдар, сондай-ақ жеткізуді шектеу тәуекеліне жататын материалдар жатады.

Экологиялық, әлеуметтік жауапкершілік және корпоративтік басқару критерийлері бойынша есеп құрастыру әдістемесіне

2 қосымша

Корпоративтік басқару бойынша қызметтің негізгі көрсеткіштерінің ТІЗІМІ*

ESG міндеттемесі

Корпоративтік басқарудың тұжырымдамалық негізі	Ұйымның Корпоративтік басқару Кодексі және Этика кодексі бар ма (иә/жоқ).
Корпоративтік басқару жөніндегі маман	Ұйымда Корпоративтік басқаруға тағайындалған, Корпоративтік басқару саясаты мен тәжірибесіне қадағалауға жауапты лауазымды тұлға/орган бар ма? (иә/жоқ).

Директорлар кеңесінің (қадағалау кеңесі) құрылымы мен қызметі

Құрамның тәуелсіздігі	Кеңес мүшелерінің жалпы санынан тәуелсіз мүшелерінің пайызы.
Директорлар кеңесінің құрамындағы әртүрлілік	Ұйымның акционерлері/құрылтайшылары болып табылмайтын кеңес құрамындағы әйелдердің пайызы.
Аудит жөніндегі Комитет	Аудит жөніндегі барлық комитет мүшелері, атқарушы емес директорлары қаржылай сауатты, әрі тәуелсіз болып табыла ма? (иә/жоқ).
Роі мен міндеттемесі	Кеңес стратегия мен басты саясатты бекіте ма? (иә/жоқ).

Бақылау ортасы

Ішкі аудит	Ұйым ішкі аудит, рольдерді белгілейтін ережесі, міндеттеме мен есептілік желісі бар бөлімшесі бар ма? (иә/жоқ)
Тәуекелді басқару	Ұйымның бөлімшесі тәуекел бойынша кеңеспен/комитетпен өзара әрекет жүргізе ма және тиісті есеп ұсына ма? (иә/жоқ)
Комплаенс	Комплаенс қызметі аудит комитетінің алдында есеп бере ма? (иә/жоқ)

Ақпарат ашу және оның айқындылығы

Жылдық есебі	Включена ли ESG ақпарат ұйымның жылдық есебіне немесе тұрақты даму туралы есебіне енгізілген ба? (иә/жоқ)
Тәуекел туралы ақпарат ашу	Ұйымның жылдық есебіне тәуекелді сипаттау және тәуекел-тәбеті кіре ма (иә/жоқ)

Миноритарлық акционерлерге жүгіну

Тең дауыс беру құқығы	Бір сыныптағы барлық акционерлер: (1) тең дауыс беру; (2) жазылым; және (3) дауыс беру құқығы беріле ма? (иа/жоқ)
Тең тәсіл	Миноритарлық акционерлердің құқығы акцияларды бірлесіп сатуға бекітілген ба (tag-along right)? (иа/жоқ)
Меншік құқығы туралы ақпарат ашу	Соңғы бенефициарлық меншік иесі туралы ақпарат көпшілікке жариялана ма? (иа/жоқ)
Мүдделілікпен мәмілелер	Акционерлердің тарапынан белгілі бір сомадан асатын, мүдделі мәмілелерді мақұлдауға қатысты эскалация тетігін қосатын саясат бар ма? (иа/жоқ)
Дивидендтік саясат	Дивидендтік саясат көпшілікке жариялан ма? (иа/жоқ)
Басшыларға сыйақы беру	Ұйымның басшыларына сыйақы көлемін анықтау акционерлер/құрылтайшылар тарапынан талқылау мен мақұлдауға жата ма (иа/жоқ)

Мүдделі тараптармен өзара әрекет ету

Ішкі коммуникациялар мен шағымдарды қарау тетігі	Директорлар кеңесі (қадағалау кеңесі) шағымдарды қарастыру тегігіне қадағалау жүргізе ма? (иа/жоқ)
Мүдделі тараптармен өзара қарым-қатынас	Мүдделі тараптар мен экономикалық, экологиялық және әлеуметтік мәселелер бойынша директорлар кеңесі (қадағалау кеңесі) арасында кеңес алуға қатысты процедуралар бар ма? (иа/жоқ)

* Матрица негізінде IFC қызметтің негізгі көрсеткіштері экологиялық, әлеуметтік жауапкершілік және корпоративтік басқару (кешенді корпоративтік басқару).

Экологиялық, әлеуметтік
жауапкершілік және
корпоративтік басқару
критерийлері бойынша
есеп құрастыру
әдістемесіне

3 қосымша

ESG салалық маманданымы бойынша БАСШЫЛЫҚ

Кіріспе

Салалық маманданым ESG материалдық мәселелерін ұйымдастыруда маңызды фактор болып табылады. Экологиялық, әлеуметтік жауапкершілік және корпоративтік басқару өлшемдері бойынша есепті құрастыру әдістемесінде (әрі қарай – Әдістеме) ұсынылған мәселелер барлығына немесе экономиканың басым салаларына қатысы бар, оларды ұйымның салалық секторы контекстінде нақты бмзнес үлгілерге және ресурстарды пайдалануға ерекше назар аудара отырып, қарастырған жөн. Ұйымдар жылдық есепті құрастыру үшін Әдістемені пайдалануы қажет, ал нағыз басшылық – ұйымның салалық маманданымын біріктіру үшін пайдаланылады.

Ұйымдар өз қызмет саласына байланысты өндіру саласында еңбек шарты мен қауіпсіздік мәселелерінен бастап, қызмет көрсету және қаржы саласындағы білім беру мен шеттету мәселелеріне дейін құбылуы мүмкін түрлі мәселелермен айналысады.

Экологиялық салдары салалардың көпшілігі үшін ортақ болып табылады, бірақ олар өндірістік саланың әртүрлі нүктелерінде және түрлі қарқынмен пайда болуы мүмкін. Мысалы, өндіруші кәсіпорны қоршаған ортаға өндіріс немесе өзінің өнімін тасымалдау арқылы ықпал етеді, сонымен қатар, қаржы мекемелері қоршаған ортаға зиян келтіретін жобаларды қаржыландыру есебінен экологиялық салдары туындауы мүмкін.

ESG жалпы мәселелерін сипаттаудан басқа, ұйымдар сондай-ақ олардың саласы үшін ерекше болып табылатын ESG мәселелерін қарастыруы қажет.

Осы Басшылықта клесі салалық басшылықты пайдалана отырып, әзірленген, мұнай газ секторы мен қаржы қызметі секторы алдында тұрған маңызды салалық мәселелердің қысқаша мазмұны ұсынылған:

- Тұрақты даму есептілігі стандарттары бойынша кеңес (SASB);
- Есептілік бойынша жахандық бастама (GRI);
- Қоршаған ортаны қорғау бойынша мұнай кәсіпорнының өкілдерінің Халықаралық бірлестігінің есептілігі бойынша нұсқаулық (IEPICA), экологиялық және әлеуметтік мәселелер бойынша мұнай газ өнеркәсібінің жахандық бірлестігі (IPIECA).

Осы Басшылық сондай-ақ Әлемдік банк тобы және IFC, IFC қызметі Стандарттарын қоса негізделген.

Осы Басшылық мұнай газ секторы және қаржы қызметі секторы үшін айтарлықтай маңызды және ерекше болып табылатын, ESG жалпы мәселелерін қарастырады, сондай-ақ SASB, GRI, IEPICA және IFC ұсынылған, мұндай мәселелер сондай секторлар үшін неге тән екендігіне қысқаша мазмұны ұсынылған.

Экологиялық және әлеуметтік ақпараттың бірізді және салыстырмалы маңыздылығы

Мұнай газ саласында шет елдік инвесторларды тарту мақсатында ұйымдарға экологиялық және

әлеуметтік мәселелер бойынша бірізді және салыстырмалы ақпаратты алу қажет. Бұл – мұнай-газ ұйымдары осы саладағы жалпы және салалық ерекшеліктер мен қызметтің негізгі көрсеткіштері туралы ғана емес, сонымен қатар, есептіліктің анықтамасы мен өлшемінің ауқымын қамтитын, халықаралық танылған әдістемені пайдалану арқылы ақпаратты әзірлеу әдістемесі туралы да хабарлауы тиіс.

Қосымша ақпаратты Мұнай және газ өндірушілердің Халықаралық бірлестігінде (IOGP) жарияланған Басшылықта және IEPICA және IPIECA жарияланған тұрақты даму саласындағы есептілік бойынша Басшылықтан алуға болады.

МҰНАЙ ГАЗ СЕКТОРЫ

Мұнай газ секторына: мұнай мен газды барлау және өңдеу, оларды сақтау мен тасымалдау, өңдеу және маркетинг жатады. Осы салада жұмыс істейтін компаниялар, ресурстарды пайдалану қарқындылығына және қоршаған ортаға әсер етуге байланысты Әдістемеді көрсетілген ESG жалпы мәселелерімен, сондай-ақ бизнес үлгілер мен тиісті компаниялардың жұмыс шарттары үшін бірегей болып келетін мәселелермен кездесуі мүмкін.

1. Мұнай газ секторы саласының жалпы экологиялық және әлеуметтік мәселелеріне мыналар жатады:
 - парниктік газдар қалдығы;
 - ауа сапасы;
 - қалдықтар мен зиянды материалдар;
 - су ресурстарын басқару;
 - биологиялық түрлілік,
 - халықпен байланыс;
 - қызметкерлердің қауіпсіздігі;
 - жемқорлықпен күрес.
2. Жалпы қосымша салалық мәселелерге қатысты қызметтің негізгі көрсеткіштердің мысалы:

Мәселе	Қызметтің негізгі көрсеткіштері	Көздері
Жергілікті атмосфералық ауаның сапасы	Өндірістік қызмет нәтижесінде пайда болған көмірқышқыл газының саны.	IPIECA – E4-C1
Биологиялық түрлілік	Қорғалатын аумақта немесе қорғалатын аймаққа жақын орналасқан немесе жойлып кету қаупі бар, жануарлар мен өсімдік әлімінің өмір сүретін жерлерінде орналасқан мұнай мен газдың дәлелденген (1) және (2) ықтимал қорлары.	SASB – EM0101-11
Қалдықтар мен қауіпті материалдар	Өңделген материалдардың пайыздық мазмұны, қалдықтардың жалпы салмағы (т).	SASB – M0302-07
	Өңделген материалдардың пайыздық мазмұны, өңделген қалдықтардың жалпы салмағы (т).	SASB – M0302-07
	Өндіру орындарының пайыздық үлесі, онда дренаж: (1) болжанады, (2) қарқынды түрде қысқарады, және (3) қалпына келтіру жұмыстары жүргізіледі.	SASB – EM0302-11
Су ресурстарын басқару	Шығарылған су мен кері ағысының көлемі; пайыздық мазмұны: (1) су ағызу, (2) су бүрку,	SASB – EM0101-

Экологиялық, әлеуметтік жауапкершілік және корпоративтік басқару критерийлері бойынша есеп құрастырудың әдістемесі

Мәселе	Қызметтің негізгі көрсеткіштері	Көздері
	(3) қайта өңделген су; ағызылатын судағы көмірсутектердің мөлшері.	06
	Жер асты сулары немесе жер үсті суларының сапасы бұрынғы деңгейімен салыстырғанда, жет қабатының су орып кеткен жерлерінің пайызы нашарлаған.	SASB – TA04-03-01
	Алынған тұщы судың жалпы көлемі, тұтынылған тұщы судың жалпы көлемі.	IPIECA – E6-C1 & S1
Жемқорлыққа қарсы қызмет	Кірістер туралы ақпараттың айқындылығы бойынша саясатты және бағдарламасын сипаттаңыз	IPIECA – SE13-C1

3. Мұнай газ секторы саласының ерекше сұрақтарына жататындар:

1) экологиялық таза отын және қазба отындарды алмастырушылар.

Климаттың өзгеруі және ауаның ластануы бөгде ұйымдардың өндірісі арқылы отынның неғұрлым таза түрлері санының, мысалы биоотын сияқты, сондай-ақ заңартылған энергия көздерін пайдалану арқылы мұнай газ компанияларына қысым көрсетеді;

2) Жазатайым оқиғалардың алдын алу.

Мұнай мен газды барлау, тасымалдау немесе өңдеу кезеңдеріндегі жазатайым оқиғалар шаттан тыс жағдайлар мен апаттарды басқару бойынша күрделі процедураларды талап ететін, айтарлықтай әлеуметтік және экологиялық салдары болуы мүмкін;

3) халықпен байланыс.

Мұнай мен газды барлау мен өндіру қызметі, халықтың қауіпсіздігі мен экономикалық әл-ауқатын қамтамасыз ету үшін қосымша қадамдарды талап ете отырып, жергілікті халыққа әсер етеді. Жергілікті халықты мәжбүрлеп көшіру және олардың өмір сүру қаражатына ықпал ету мәселелерін қоса қарастырады;

4) мұнай мен газ қорына климаттың өзгеруінің әсері.

Климаттың өзгеруі салдарын жұмсарту бойынша шаралар мұнай газ компаниялары өзінің мұнай мен газ қорын коммерциялай алмауы қаупін тудырады, және оның салдары аталмыш шаралардың ондай компаниялардың өсуі мен нарықтық құнына айтарлықтай әсер етеді;

5) пайдаланудан шығару.

Мұнай мен газ ұйымдары қызмет ету мерзімі өткен өндірістік алаңдарды пайдалану мен қалпына келтіруге жауап береді. Пайдаланудан шығару қорытындысы бойынша іс-шараларды жоспарлау қоршаған ортаны қорғау мәселесін, қауіпсіздік және жергілікті мүдделі тұлғаларды қатысуға тарту мәселесін қамтиды.

4. Өнеркәсіптің нақты мәселелеріне арналған негізгі қызмет көрсеткіштерінің мысалдары:

Мәселе	Негізгі қызмет көрсеткіштері	Көздері
Экологиялық таза отын және қазба отынды алмастырушылар	Тұрақтылық өлшемдеріне сәйкес келетін, өндірілген және сатып алынған био отынның көлемі.	GRI – OG14
	Қалпына келтірілген отын түрлері көлемі бойынша: жаңартылған отын өндірісі (1),	SASB – EM0103-13

Экологиялық, әлеуметтік жауапкершілік және корпоративтік басқару критерийлері бойынша есеп құрастырудың әдістемесі

Мәселе	Негізгі қызмет көрсеткіштері	Көздері
	жаңартылған отын түрлерінің жеке есептік бірлікті (2) сатып алу арқылы қол жеткізілген міндеттемелердің үлесі.	
	Жалпы жұмыссыз мақсатты нарықтың және жақсатылған сипаттағы биоотын нарығының үлесінің көлемі, сондай-ақ тиісті инфрақұрылымы.	SASB – EM0103-14
Жазатайым оқиғалардың алдын алу	Экономикалық қызмет түрлері бойынша өндірістік қауіпсіздік бойынша шаралардың саны.	GRI – OG13
	Кең ауқымды салдары (1 деңгей) немесе аз ауқымды салдары бар (2 деңгей) жазатайым жағдайлар немесе апаттарда өндірістік қауіпсіздік шаралары.	SASB – TA04-15-02
	"Қауіпсіздіктің апаттық қорғау жүйесіне қауіп" көрсеткішінің деңгейі.	SASB – TA04-15-03
	Өндірістік тәртіпті және қауіпсіздікті басқару жүйесінің нәтижелілігін бағалау мәселелерін талқылау.	SASB – TA04-15-05
Халықпен байланыс	Жергілікті халықтың аумағында немесе ауданның маңындағы пайдалы қазбалар дәлелденген (1) және ықтимал (2) қорлары.	SASB – EM0101-12
	Жергілікті халықтың аумағында немесе ауданның маңындағы дәлелденген (1) және ықтимал (2) қорлары.	SASB – TA04-04-01
	Ұйымның/ оның жобасының қызметі нәтижесінде адамдардың өмір сүруіне қатысты (саны) қоғамның наразылығы немесе қоғамдық даулар. Түзету әрекетін сипаттау.	IFC қызметі стандарты
	Ұйымның қызметі нәтижесінде (ондай ақпаратты ашуға рұқсат болған жағдайда) талап етілген халықты мәжбүрлеп көшіру нәтижесінде талап етілген жағдайлардың саны және/немесе сипаттау жағдайлары.	GRI – OG12
	Халықты мәжбүрлеп көшіруге және күш қолдана отырып, көшіруге байланысты (саны) сот процесстері, халықтың шағымы немесе халықтың даулары. Түзету әрекетін сипаттау.	IFC қызметі 5 стандарты
	Қаулы, саясат немесе қауіпсіздік қызметі Кодексі және жергілікті халықпен өзара әрекет ету (иә/ жоқ). Сипаттауды ұсыну.	IFC қызметі 4 стандарты
	Жергілікті халыққа қатысты (саны) қауіпсіздік қызметі саласында ірі келеңсіздікпен байланысты сот процесі, халықтың шағымдары мен бұқаралық даулар жалобы. Түзету әрекетін сипаттау.	IFC қызметі 4 стандарты
Мұнай мен газ қорларына климаттың өзгеруінің әсері	Көмірқышқыл газын шығарындыларына квотаның құнын ескеретін, болжамдық бағасына қатысты көмірсутегі қорлары деңгейінің сезімталдығы.	SASB – TA04-08-01
	Көмір сутегі шикізатының дәлелденген қорына негізделген көмірқышқыл газы	SASB – EM0101-23

Мәселе	Негізгі қызмет көрсеткіштері	Көздері
	шығарындыларының болжамдық көлемі.	
Пайдаланудан шығару	Ұйымның басшылығының жоспарлау және пайдаланудан шығару операцияларын орындау әдістері: (1) теңіз активтерін; және (2) жер үсті активтерін.	IPECA – E11-C1

ҚАРЖЫ ҚЫЗМЕТІ СЕКТОРЫ

Қаржы қызметі секторы келесі қызмет түрлеріне қатысатын ұйымдардан тұрады: активтерді басқару (таза капиталды қоса), коммерциялық банк ісі, коммерциялық қаржыландыру (сауданы қаржыландыру, активтер мен лизингі қаржыландыру), инвестициялық-банктік қызмет, брокерлік қызмет және сақтандыру.

Әдістемеде көрсетілген қоршаған ортаның кең таралған проблемалары мен әлеуметтік мәселелері қаржы институттарына тікелей қатысы жоқ. Ең алдымен бұл проблемалар оларға қаржы мекемелері капитал құятын немесе қарыз несиені бөлетін компаниялар арқылы қатысы бар. Сонымен қатар, аталмыш сектор өзіне тән ESG көптеген проблемаларымен байланысы бар.

1. Қаржы қызметі секторы үшін жалпы экологиялық және әлеуметтік маңызды мәселелерге жататындар:

- 1) қызметкерлер: әртүрлілік, тең мүмкіндіктер мен кәсіби адалдық;
- 2) этика: алаяқтыпен күреске мән беру, нарықтағы жемқорлық пен манипуляцияға қарсы іс-әрекет;
- 3) жоғарғы басшылық бекіткен, табиғатты қорғау және әлеуметтік саясатты қоса, табиғатты пайдалану мен қоғамдық мүддені қорғау жүйесі және шағымдарды берудегі тиімді тетіктері мен оны қарастыру жүйесі.

При подготовке отчетов в отношении некоторых из представленных общих вопросов ESG ұсынылған жалпы мәселелердің ішінен есепті дайындауға қатысты қаржылық қызметті көрсетуші ұйымдар сала үшін ерекше болып табылатын, қызметінің қосымша негізгі көрсеткіштерін қарастыруы қажет.

2. Жалпы салалық мәселелер үшін қызметінің қосымша негізгі көрсеткіштерінің мысалдары:

Мәселе	Негізгі қызмет көрсеткіштері	Көздері
Кәсіби адалдық	Басшылықтың кәсіби адалдық пен мүддені сақтауды қамтамасыз ету әдісін сипаттау.	SASB – TA02-19-04
Құқықтық және нормативтік базаны басқару	Алаяқтық, монополияға қарсы қызмет, еркін бәсекелестікті бұзу тәжірибесі, нарықты манипуляциялау, заңға қарсы әрекеттер мен өзге де салалық нормативтік жағдайлармен байланысты сот ісі нәтижесінде келтірілген жалпы шығын сомасы.	SASB – TA02-06-01
	Кемшіліктер туралы саясатты және ақпараттандыру саясатын сипаттау.	SASB – TA02-06-02

3. Қаржы қызметі секторы үшін неғұрлым маңызды мәселелерге:

- 1) қаржы қызметін қамту. Қаржы мекемелерінің әртүрлі деңгейдегі халыққа, аз қамтылған адамдар, шағын және орта компанияларды, басқа да қызмет көрсетуге рұқсатын қамтамасыз етуге коммерциялық мүдделі және әлеуметтік жауапкершілігі бар болып

табылады;

- 2) несие және қаржылық талдауға ESG интеграциясы. ESG факторлары қаржы мекемелері қаржыландырған компанияларға, олардың активтері мен жобаларына айтарлықтай ықпал ете алады, сондықтан несие және қаржылық талдаумен, сондай ақ операциялық, қаржы, құқық және басқа да тәуекелдер үшін тәуекелді басқару жүйесімен біріктірілуі тиіс. ESG-ке негізделген несиелендіру мен инвестициялау экологиялық және әлеуметтік пайдаға ие бола алады және кірістің жаңа ағымдарын түрлендіре алады. Қаржы институттары экологиялық және әлеуметтік тәуекелді басқару үшін қолданылатын стандарттарды сипаттауы тиіс;
 - 3) мәліметтер қауіпсіздігі. Қаржы мекемелері үздік қызмет көрсету мақсатында (1) және мәліметтердің таралуынан сақтау және оларды белгісіз мақсаттарға заңсыз (2) пайдалануға қатысты жаңа технологиялар мен тұтыну мәліметтерін пайдалану арасында тепе-теңдік ұстауға міндетті.
4. Арнайы салалық мәселелерге қатысты қызметтің негізгі көрсеткіштерінің мысалы:

Мәселе	Негізгі қызмет көрсеткіштері	Көздері
Қаржы қызметін қамту	Банктік шоты жоқ, банктік мекемелердің негізгі қызметіне рұқсаты жоқ, немесе тиісті сапада немесе тиісті көлемде қызмет алмаған клиенттер үшін қаржылық сауаттылығын арттыру бойынша бастамаға қатысушыларының саны.	SASB – FN0101-03
	Шағын бизнесті және жергілікті халықты дамытуға мадақтауға бағытталған бағдарламалар бойынша берілген өтелмеген несие (1) саны мен (2) сомасы.	SASB – TA02-02-01
Несие және қаржылық талдау ESG интеграциясы	Келісімдер немесе мәміле шарттарына енгізілген клиенттердің экологиялық және әлеуметтік талаптарын сақтауды жүзеге асыруға мониторинг бойынша іс-шаралар.	GRI – FS3
	Алдын ала экологиялық тексерудің немесе әлеуметтік зерттеудің оң және кері әсер етуін қарастыратын активтердің пайызы.	GRI – FS11
	Сала бойынша несие және өндірістік тәуекелдер.	SASB – TA02-11-01
	Экологиялық, әлеуметтік және корпоративтік факторлардың несие процесін біріктіру деңгейін талқылау.	SASB – FN0101-15
	Климаттың өзгеруіне, табиғи ресурстардың жетіспеушілігі, адамдардың құқығын қорғау мәселелері және ұйымды тұрақты дамытумен байланысты өзге де трендтермен байланысты несие қоржыны үшін несие тәуекелін талқылау.	SASB – FN0101-16
Мәліметтер қауіпсіздігі	Мәліметтердің қауіпсіздікті бұзу тәуекелін анықтау және жоюға қатысты басшылықтың әдістерін талқылау.	SASB – TA02-04-01
	Клиенттердің жеке мәліметтерін, зардап шеккен клиенттердің санын қоса алғанда жария болған мәліметтердің саны.	SASB – TA02-05-01